

Overheid 3

1. De volgende tabel geeft een begroting van de inkomsten en uitgaven van de overheid:

Verwachte inkomsten	mld euro	Verwachte uitgaven	mld euro
Directe belastingen	150	Lonen	103
Indirecte belastingen	60	Materiële overheidsconsumptie	38
Niet-belasting inkomsten	8	Overdrachtsuitgaven	50
		Overheidsinvesteringen	15
		Aflossing staatsschuld	20
begrotingstekort	20	Rente op staatsschuld	12

Hoeveel bedraagt het financieringstekort?

Het financieringstekort is het begrotingstekort min de aflossing op de staatsschuld. De overheid heeft een begrotingstekort van 20 mld. Echter de aflossing op de staatsschuld is ook 20 mld. De staatsschuld zal dus niet toenemen. Immers wat tekort gekomen wordt en dus geleend moet worden is precies gelijk aan wat er dit jaar is afgelost. Het financieringstekort is dus 0.

2. Wat is het verschil tussen directe en indirecte belastingen? Geef van beide voorbeelden.

Bij directe belasting is de belastingplichtige en degene op wie de belasting drukt dezelfde persoon. Voorbeeld: inkomstenbelasting.

Bij indirecte belastingen is de belastingplichtige niet de persoon op wie de belasting drukt. De belastingplichtige weet de belasting af te wentelen op iemand anders. Voorbeeld: BTW, accijns en invoerrechten.

3. Wat zijn niet-belasting inkomsten?

Dit zijn inkomsten uit staatsbedrijven (gas verkopen), retributies zoals paspoort leges en inkomsten uit boetes.

4. Wat zijn overdrachtsuitgaven?

Overgedragen geld aan instellingen of personen waar geen aanwijsbare tegenprestatie tegenover staat. Bijvoorbeeld bijstandsuitkeringen.

5. Vanwege het grote tekort wordt er voorgesteld om te bezuinigen. Als argument wordt gegeven dat anders toekomstige generaties te zwaar worden belast. Licht dit toe.

Als er nu niet wordt bezuinigd moet er later meer worden afgelost op de staatsschuld en ook meer rente worden betaald. Dit betekent dat in de toekomst de belasting moet stijgen.

6. Geef ook een argument tegen deze stelling.

Als de overheid nu meer uitgeeft zal dat een groei van de economie betekenen. Deze groei zal betekenen dat er meer belastinggeld binnenkomt. Als deze groei lang aanhoudt worden de uitgaven van de overheid dubbel en dwars terugverdiend (= langdurig inverdieneffect).

7. Geef het algemene verband tussen begrotingssaldo en financieringssaldo.

$$\text{Financieringssaldo} = \text{Begrotingssaldo} + \text{Aflossing Staatsschuld}$$

Opmerkingen:

- Als het financieringssaldo positief is neemt de staatsschuld af.
- $\text{Begrotingssaldo} = B - O$

8. Pas deze formule toe op bovenstaand voorbeeld.

$$\text{Financieringssaldo} = \text{Begrotingssaldo} + \text{Aflossing Staatsschuld}$$

$$0 = (218 - 238) + 20$$

$$0 = -20 + 20$$

9. Gegeven is dat mensen met een inkomen dat gelijk is aan drie keer modaal een consumptiepatroon hebben dat voor 89% bestaat uit milieuvriendelijke producten. Bij mensen met een modaal inkomen is dat 81% en bij mensen met een minimumloon is dat 72%.

De overheid wenst het gebruik van milieuonvriendelijke producten tegen te gaan en belast daarom deze producten met een ecotax. Valt een ecotax onder de directe of de indirecte belastingen?

Een ecotax valt onder de indirecte belastingen. Immers de belasting wordt opgelegd aan de verkoper van het product(hij is belastingplichtig) maar deze verkoper rekent de belasting door aan de consument. We spreken daarom van een kostprijsverhogende belasting.

10. Waarom werkt het instellen van een ecotax welvaartsverhogend?

Door het instellen van een ecotax neemt de welvaart in ruime zin toe. Immers van milieuonvriendelijke producten wordt teveel verkocht. De consument betaalt er eigenlijk te weinig voor. Dit komt omdat milieuonvriendelijke producten negatieve externe effecten veroorzaken. Door de consument meer te laten betalen gaat hij minder van dit product kopen waardoor de negatieve externe effecten minder worden.

11. Wat zijn negatieve externe effecten?

We spreken van negatieve externe effecten als de consumptie van een goed kosten met zich meebrengt die niet in de prijs van het goed tot uitdrukking komt. Bijvoorbeeld de uitstoot van CO₂. De producent heeft deze kosten niet betaald en rekent ze dus niet door aan de consument. De maatschappelijke kosten van het product zijn hoger dan de kosten waar de producent en dus de consument mee geconfronteerd worden.

12. Zijn er ook positieve externe effecten?

Die zijn er ook. In dit geval zijn er opbrengsten die niet in de prijs tot uitdrukking komen. De maatschappelijke opbrengsten zijn hoger dan de producent en de consument ervaren. De consument koopt nu te weinig van het product.

Als mensen het heel leuk vinden om grazende koeien in de wei te zien zouden ze eigenlijk iets meer voor hun melk moeten betalen. Immers melkconsumptie draagt bij aan de instandhouding van de grazende koe.

13. Wat is het effect van de ecotax op de tertiaire inkomensverdeling?

De ecotax werkt denivellerend op de tertiaire inkomens. Immers mensen met een hoog inkomen (drie keer modaal) kopen minder milieuvriendelijke producten en betalen derhalve minder ecotax. Mensen met een laag inkomen kopen meer milieuvriendelijke producten en betalen dus meer ecotax. De tertiaire inkomens zijn de secundaire inkomens gecorrigeerd voor belastingen en subsidies op goederen. Iemand die dus veel goederen koopt die zwaar belast worden heeft een tertiair inkomen dat lager is dan iemand die met hetzelfde secundaire inkomen minder van die goederen koopt. Koopt iemand veel goederen die zwaar gesubsidieerd worden dan heeft hij juist weer een hoger tertiair inkomen dan iemand met hetzelfde secundaire inkomen die deze goederen niet koopt.

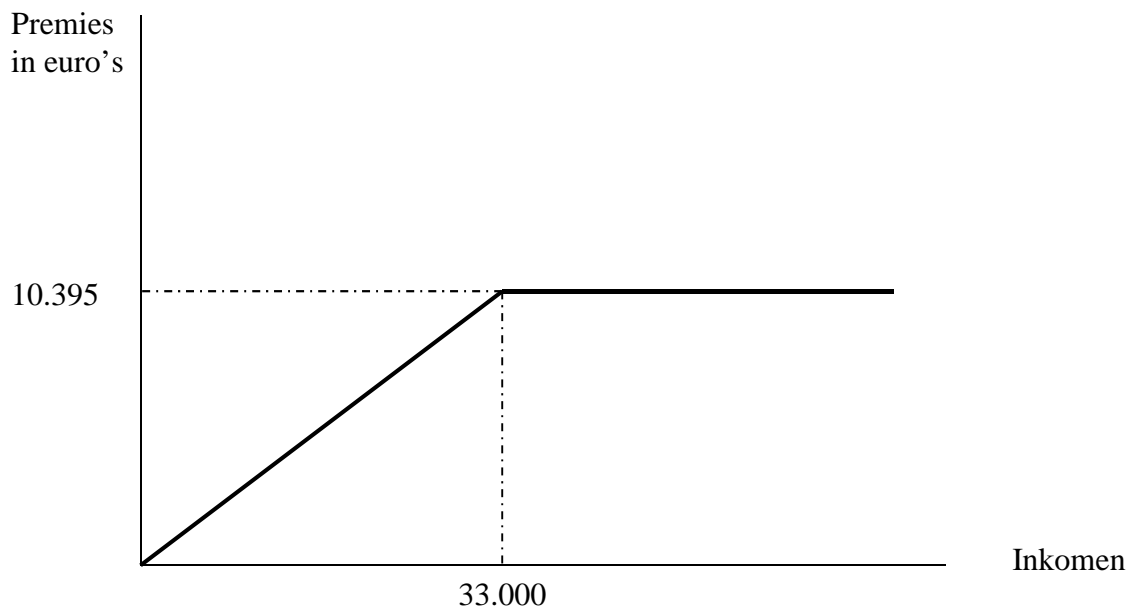
14. Wat verstaan we onder een modaal inkomen?

Op dit moment is het bruto modaal inkomen in Nederland € 32.500,- . Dit is niet hetzelfde als het statistisch modaal inkomen. Dit laatste is namelijk het meest voorkomende inkomen. Het modaal inkomen is een referentiepunt. Het ligt dicht onder de premie-inkomensgrens.

15. Wat is de premie-inkomensgrens?

Als je belastingplichtig bent moet je daarnaast ook premies betalen voor de volksverzekeringen. Op dit moment is dat 31,5%. Deze 31,5% betaal je alleen over de eerste twee schijven. Dit betekent dat je deze premie betaalt over de eerste € 33.000,- van je inkomen.

16. Laat in een grafiek het verband zien tussen je inkomen en de premies voor de volksverzekeringen die je betaalt.

17. Werkt het betalen van premies nivellerend of denivellerend op de secundaire inkomens?

Het betalen van premies werkt denivellerend op de secundaire inkomens. Immers boven een inkomen van € 33.000,- betaal je een steeds kleinerpercentage van je inkomen aan premie. Als hogere inkomens een kleiner deel moeten afstaan van hun inkomen wordt de verhouding tussen de hoge en de lage inkomens groter. De premies werken dus denivellerend.

18. Iedereen die belastingplichtig is krijgt één of meerdere heffingskortingen. Wat verstaan we onder heffingskortingen?

Een heffingskorting is een korting op de te betalen belasting. Zo krijgt iedereen een algemene heffingskorting van € 2.103,-. Als je je inkomen hebt verkregen uit arbeid krijg je ook nog een arbeidskorting. De hoogte van de arbeidskorting is afhankelijk van je inkomen.

19. Werkt de algemene heffingskorting nivellerend of denivellerend op de hoogte van de secundaire inkomens?

Een algemene heffingskorting werkt nivellerend op de secundaire inkomens. Immers de heffingskorting is een vast bedrag voor iedereen. Als gevolg van de algemene heffingskorting stijgt het secundaire inkomen van iedereen met hetzelfde bedrag. Dit betekent dat lage inkomens procentueel sterker stijgen dan hoge inkomens. De verhouding tussen hoge en lage inkomens wordt hierdoor kleiner.

20. Hoe kan de overheid de primaire inkomens nivelleren?

We spreken van nivellering als de verhouding tussen hoge en lage inkomens kleiner wordt. Primaire inkomens zijn de inkomens zoals verkregen uit het ter beschikking stellen van productiefactoren. Als de overheid een maximum stelt aan de inkomens in de semi-publieke sector (Balkenende norm) zal dat de verhouding tussen de hoge inkomens en de lage inkomens verlagen.

De Balkenende norm is op dit moment een richtlijn voor maximale salarissen in bijvoorbeeld de zorgsector. Deze norm is 130% van het salaris van een minister. Dit komt op dit moment neer op € 228.599,-.